



Praktijkvoorbeeld 1: ongeluk tijdens gymles op basisschool

Een 11-jarige jongen raakte gewond tijdens een gymles op een basisschool. De les werd gegeven door een bevoegde gymleraar met een EHBO-diploma aan groep 7, bestaande uit 22 leerlingen. De jongen vertoonde geen bijzonder- of risicovol gedrag.

Tijdens de les waren er drie activiteiten: hockey, een sprong met een minitrampoline over een kast en een derde oefening. Alle kinderen deden uiteindelijk alle drie de onderdelen. De gymleraar gaf aan het begin van de les uitleg over de oefeningen. De sprong was bekend bij de leerlingen; ze hadden deze eerder geoefend. Nadat betreffende leerling de opgedragen hurkwendsprong had gemaakt werd hij door medeleerlingen aangemoedigd om ook een salto te maken, niet zijnde de door de docent opgedragen sprong waar door de docent instructie voor was gegeven. De leerling heeft hiertoe, samen met andere leerlingen, zelf het initiatief genomen.

Het ongeluk

Bij het maken van deze salto ging het mis. De jongen landde ongelukkig: zijn knie raakte zijn gezicht, vlakbij zijn oogkas en neus. Hij viel op de mat en had een rode plek, verloor enkele wimpers en kreeg een bloedneus. Er is discussie over de ernst van zijn verwondingen. De school en de leerling verschillen van mening over hoe hij erbij lag op de mat. Wel staat vast dat hij niet buiten bewustzijn is geweest. Volgens de leerling lag hij stil en was hij niet aanspreekbaar; de school betwist dit. Wel is duidelijk dat hij daarna samen met een klasgenoot naar de gymleraar liep. Na de les ging hij terug naar de klas, maar voelde zich niet goed (duizelig, hoofdpijn, zweten). Zijn moeder werd gebeld en de huisarts stelde een hersenschudding vast. De leerling zegt dat de klap vergelijkbaar was met een whiplash en dat hij daarna een scala van fysieke, cognitieve en

psychische klachten kreeg. Dit wordt in deze procedure door de school weersproken.

Toezicht en omstandigheden

Er is discussie over of de gymleraar bij elke activiteit opnieuw instructies gaf. Ook is er onduidelijkheid over het gebruik van een iPad waarmee leerlingen hun sprong konden terugkijken.

Tijdens de sprong zat de gymleraar niet direct bij het springgedeelte, maar op een bank tussen de verschillende vakken. Hij keek richting alle drie de activiteiten en werkte deels op zijn laptop aan lesgerelateerde zaken. Volgens de school kon hij vanuit die plek de hele zaal overzien en geluiden horen.

Er is ook discussie over of de docent is opgestaan om naar de leerling toe te gaan. Wel is duidelijk dat hij de verwondingen heeft bekeken en de leerling naar de kleedkamer stuurde om zijn bloedneus te stelpen.

Aansprakelijkheid

Op 25 oktober 2018 stelden de ouders de school aansprakelijk. Op 15 januari 2019 wees de verzekeraar van de school die aansprakelijkheid af.

Oordeel van de rechter

De rechtbank stelt voorop – en daar zijn partijen het ook over eens – dat het enkele feit dat er een ongeval is geweest – hoe naar de gevolgen van een ongeval ook zijn of zouden kunnen zijn – onvoldoende is om aansprakelijkheid van het schoolbestuur aan te nemen. In een gymles is het nou eenmaal mogelijk dat er ongelukken gebeuren. Dat is niet op voorhand volledig uit te sluiten. Dit is een door de maatschappij tot op zekere hoogte aanvaard risico.

De rechter beoordeelt of de gymleraar heeft gehandeld zoals een redelijk en bekwaam docent zou doen. Daarbij wordt gekeken naar wetgeving, beroepsnormen en het Kelderluik-arrest (dat gaat over het inschatten van risico's en het nemen van passende maatregelen).

RECHT

De rechter concludeert:

- **Voorafgaand aan de les (voorfase):** De lesopzet met meerdere activiteiten was niet per definitie onveilig. De zaal was overzichtelijk en de sprong was bekend bij de leerlingen. Er was voldoende uitleg gegeven. Daarbij wisten de leerlingen dat het niet was toegestaan een salto te maken en hoeft de docent niet te anticiperen op afwijkend (experimenteel) gedrag.
- **Tijdens de les (uitvoeringsfase):** Adequaat toezicht betekent niet dat de school c.q. de docent elk ongeval moet voorkomen – dat kan zich immers binnen enkele seconden voltrekken – maar wel dat hij een voldoende mate van oplettendheid van een redelijk handelend en redelijk bekwaam vakgenoot dient te betrachten. De rechtbank gaat niet mee in de stelling van de leerling dat het werken op de laptop door de gymdocent neerkomt op het niet houden van toezicht. Adequaat toezicht houdt niet in dat steeds op elk kind en op elk aspect van het spel direct toezicht wordt gehouden (concreet of voortdurend toezicht). Vast staat dat de docent zich met zijn laptop in een dusdanige positie had gezet dat hij aanwezig was in de zaal en dat hij – bij opkijken – de hele zaal kon overzien. Ook kon hij vanuit die positie de geluiden uit de zaal waarnemen. Uitgangspunt is dat de docent hiermee voldoende toezicht heeft gehouden.
- **Na het ongeluk (nazorgfase):** Omdat de leerling niet bewusteloos was en er geen duidelijke aanwijzingen waren voor ernstig letsel, hoefde de docent niet méér te doen dan hij heeft gedaan en is hij niet tekort geschoten in deze fase.

Conclusie

De rechtbank stelt dan ook dat van zorgplichtschending uit de feiten en omstandigheden niet is gebleken, waardoor de vordering door de leerling tot vergoeding van de geleden schade wordt afgewezen.

De KVLO acht de conclusie van de rechtbank, dat de docent met het werken op zijn laptop voldoende toezicht heeft gehouden op de gymles en de leerlingen, opmerkelijk. Wij willen dan ook wijzen op het gevaar om aan de hand van deze uitspraak te denken dat het werken op een laptop tijdens de gymles acceptabel is. In de eerste plaats is dit geheel afhankelijk van de omstandigheden van het geval (positionering docent, indeling van de gymzaal, verschillende activiteiten); daarnaast kan het heel goed zijn dat een andere rechter het werken op de laptop als onvoldoende adequaat toezicht zou hebben aangemerkt en aan de hand daarvan zou hebben geoordeeld dat daarmee de zorgplicht jegens de leerlingen is geschonden. Wij adviseren dan ook daar uiterst terughoudend mee om te gaan en altijd de aandacht te richten op de leerlingen en de activiteiten die zij tijdens de gymles uitvoeren. ●

Praktijkvoorbeeld 2:

een val van een klimwand vanaf 14 meter hoogte

Het ongeluk

In deze casus ging het om een ongeval dat plaatsvond in een klimhal. Een student van een sporthogeschool was met medestudenten aan het oefenen op een klimwand ter voorbereiding op de eindtoets die de volgende dag zou plaatsvinden. Tijdens het oefenen valt de student 14 meter naar beneden en loopt ernstig letsel op. Hij viel naar beneden doordat hij zijn zelfzekering ontlaste en de schoefkarabiner

van zijn zelfzekering had losgemaakt. Hierdoor waren de student en het abseiltouw niet meer met de haak en de klimwand verbonden.

Toezicht en omstandigheden

Aansprakelijkheid klimhal

De student stelt de klimhal aansprakelijk op grond van onrechtmatige daad. De klimhal zou namelijk geen toezicht hebben gehouden en ook geen

RECHT

instructies hebben gegeven ondanks dat bij de klimhal bekend was dat het slachtoffer abseilen zou gaan oefenen. De klimhal wist dat de klimwand ongeschikt was voor abseilen. De sporthogeschool waar het slachtoffer student was, had immers afspraken met de klimhal gemaakt over het gebruik van de klimwand door de studenten. Het was daarmee voorzienbaar voor de klimhal dat alle klimtechnieken inclusief abseilen geoefend zouden worden die tot de lesstof van de opleiding van het slachtoffer behoren.

Aansprakelijkheid sporthogeschool

Het slachtoffer stelt eveneens de school aansprakelijk. De sporthogeschool zou de zorgplicht hebben geschonden en daardoor onrechtmatig hebben gehandeld in de zin van artikel 6:162 BW. De studenten hadden van de sporthogeschool immers toestemming gekregen om zelfstandig te gaan oefenen ter voorbereiding op de eindtoets na het behalen van de tussentoets. Ook heeft de sporthogeschool het zelfstandig oefenen gefaciliteerd. Het was de student niet bekend dat het abseilen niet tot de examenstof zou horen. De sporthogeschool was hier volgens de student niet duidelijk over geweest. Daarnaast heeft de sporthogeschool niet kenbaar gemaakt welke locaties geschikt zouden zijn voor abseilen. De sporthogeschool had het klimmen bij deze specifieke klimhal moeten verbieden of extra toezicht moeten houden nu abseilen op de klimwand van de betreffende klimhal niet mogelijk was. Dat het oefenen door de studenten buiten de lesuren plaatsvond, neemt niet weg dat de sporthogeschool nog steeds een zorgplicht heeft. De sporthogeschool heeft volgens de student nagelaten om maatregelen te nemen ter voorkoming van het ongeval.

Oordeel van de rechter

De rechter oordeelt dat de klimhal niet aansprakelijk is: de klimhal kon niet weten dat de studenten gingen abseilen op een wand die daarvoor niet geschikt was, de studenten waren klimmers met klimervaring en de klimwand kan en hoefde niet op elke klimmer afzonderlijk toezicht te houden.

De sporthogeschool is volgens de rechter wel aansprakelijk voor het ongeval: er is sprake van een causaal verband tussen de schending van de zorgplicht door de sporthogeschool en de val van de student van de klimwand. Deze zorgplicht beperkt zich immers niet tot louter de lesuren, maar strekt zich ook uit over oefeningen die in het kader van de opleiding buiten reguliere lesuren door studenten

ter voorbereiding van een toets worden verricht. Het zelfstandig oefenen heeft de sporthogeschool ook gefaciliteerd.

De rechter concludeert:

- **Voorafgaand aan het abseilen (voorfase):**

Allereerst heeft de sporthogeschool onvoldoende duidelijkheid gegeven over de inhoud van de vereiste vaardigheden voor de eindtoets waardoor de student onterecht abseilen is gaan oefenen. Daarnaast had de sporthogeschool voldoende voorwaarden moeten formuleren die nodig zijn voor het op een veilige manier beoefenen van de klimsport, zowel tijdens als buiten de lesuren.

- **Tijdens het abseilen (uitvoeringsfase):** De sporthogeschool had toezicht moeten houden of organiseren, nu de door de studenten gekozen klimwand ongeschikt was voor abseilen. Het was immers voor de sporthogeschool voorzienbaar dat de klimwand op een ongebruikelijke manier zou worden gebruikt. Een toezichthouder had kunnen ingrijpen of instructies kunnen geven. Het inspecteren van de betreffende klimhal door de sporthogeschool was geen bezwaarlijke maatregel geweest. Ook was het niet bezwaarlijk geweest als de sporthogeschool de studenten op één meter hoogte (droog) had laten oefenen. Dit blijkt uit het feit dat de sporthogeschool zelf een klimmuur had laten bouwen waar onder toezicht werd geoefend. Deze klimmuur was specifiek gericht op de lesstof zodat alle technieken op een veilige manier konden worden geoefend.

- Aan de andere kant was er volgens de rechter ook sprake van eigen schuld aan de zijde van de student. De student maakte namelijk zelf de fout om zijn eigen zekering los te maken. Ook was bij de student bekend dat de klimwand bij de betreffende klimhal ongeschikt was voor abseilen aangezien hij een bijbaan als barmedewerker had bij de betreffende klimhal.

- **Na het ongeluk (nazorgfase):** Eventuele nazorg is niet behandeld in de rechterlijke uitspraak.

Conclusie

De rechter oordeelt dat de sporthogeschool gedeeltelijk aansprakelijk is voor het klimongeval en dat de sporthogeschool gehouden is om 40 procent van de schade te vergoeden die de student als gevolg van het ongeval heeft geleden. Vanwege de gedeeltelijke eigen schuld aan de zijde van de student is de student gehouden om 60 procent van zijn schade zelf te betalen. ●